

פרוטוקול מס' 26
מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום ג'
בטבת תשי"ב - 8.1.52,
בשעה 9,15

משתתפים: י. גורדי - היו"ר

- מ. קלמר
- א. ציזלינג
- ה. אריאב
- ש. דיין
- י. פודור
- ד. שרי
- י. בדר
- ז. טוזאייב
- י. דוקח
- מ. סנה
- א.מ. גניחובסקי
- י. אפרתי
- ק. לוז

נעדרים: א. הרצפלד

מזמנים: א. קפלן - שר האוצר

- מר הניג
- מר קיסרון

סדר-היום: שונות

היו"ר י. גורדי: אני פותח את הישיבה.

הפרדנו את חוק התקציב הפיתוח מחוק התקציב
לאחר שהוברר שלא נוכל לדון על שני החוקים באותו ערב. אני רוצה עכשיו לאשר
את החוק של תקציב הפיתוח כמו שהוא, עם ההסתייגויות.

שר האוצר - א. קפלן:

אני רוצה למסור דו"ח פרוגניזורי בעד 9
החדשים, בגבולות התקציב הרגיל היתה לנו
הכנסה של 62,400,000 ל"י. ממש הכנסה בכנסו 99% מהסכום שנקבע, כלומר:
20,492,000 ל"י במקום 20,500,000 ל"י. מכס ובלו - קרוב ל-8,900,000
ל"י דלק - כ-5,400,000 ל"י; בלו טבק - כ-6,600,000 ל"י; בלו משקאות -
3,300,000 ל"י; מס מותרות - כ-7,200,000 ל"י; מס רכוש עירוני -
1,200,000 ל"י; רכוש חקלאי - 150,000 ל"י; בולי הכנסה - כ-1,200,000
ל"י; זמי רשיונות - 1,300,000 ל"י; שירותים ספרי אחוזה - 1,200,000 ל"י;
שירותים אחרים - 6,000,000 ל"י; קניות על חשבון הלוואות - 2,500,000 ל"י;
מס שבו מקרקעין - כ-800,000 ל"י; מס עזבון - כ-100,000 ל"י; הכנסות
שונות - כ-1,000,000 ל"י; הכנסות מיוחדות - כ-160,000 ל"י; בסעיף
"הכנסות שונות" יש כ-400,000 ל"י כסף שאנו מקבלים בפרמיות יבוא בכדי
לכסות את פרמיות היצוא. בסך-הכל 62,400,000 ל"י. ב-3 החדשים הבאים
עלינו לגייס סכום של 33,600,000 ל"י, כלומר, כ-11,000,000 ל"י לחודש.
בכמה סעיפים הקושי העיקרי הוא במטבע חוץ. לו היינו יכולים לספק אותו -
היינו מצילים את המצב.

ישיבת ועדת הכספים
8.1.52

שר האוצר - א. קפלן:
ההוצאה גדולה יותר מההכנסה. את חשבון
ההוצאה אמציא בפעם אחת. רוב המשרדים
הוציאו עד עכשיו יותר מ-3/4 מתקציבם. נסכום של - 62,000,000 ל"י הוצאות
לא בכללות הטובסידיות, בטך של - 5,000,000.

היו"ר י. גורני:
בישיבה הקודמת הצעתי לוועדת הכספים לאשר
מחדש את הצו על חבילות מזון בעקבות הדיון
שהתקיים בוועדה. לאחר השינויים שהוכנסו ע"י הוועדה פרסם האוצר את הצו
מחדש. אצ לא ראיתי צורך בדיון חדש והצעתי לוועדת הכספים לאשר זאת באופן
פורמלי. חבר הכנסת פורדר הנטיח היום לתת תשובה, אבל היות והוא מבקש לדחות
זאת לישיבה הבאה - נחליט על כך בפעם אחת.

שר האוצר - א. קפלן:
אנו מוכנים לקבל את הדעת שהושמעו כאן
בפעם הקודמת בנוגע למס קניות ומס-סותרות.
במקום להכניס כאן תיקון זמני, אנו רוצים להכין הצעת חוק חדשה.

א. ציזלינג:
אני מבקש לדחות לישיבה הבאה גם את הדיון
בחוק שררי חסכון צמודי דולר ובתיקון לחוק
המלווה, היות וטרם התייעצתי עם סיעתי בעניין.

היו"ר י. גורני:
אני דוחה אפוא גם את שני העניינים האלה
לישיבה הבאה. אני רוצה להביא לידיעת חברי
הוועדה שהדין וחשבון של מנכר המדינה על ענייני הנוסחון ורשימת נכסי נפקדים,
רשות הפיתוח, כבר הודפסה. נעשו סידורים שהחומר אצא יוכנס לתיקים וישאר
במזכירות וחברי הוועדה יוכלו לעיין בו.

י. בדר:
אני מתנגד שהחומר ישאר במזכירות. אני
אחראי בעד הסודיות. אני מכחיש ושולל את
העובדה שקיים סדר כזה בכנסת.

היו"ר י. גורני:
מר דוד הורוביץ ביקש לדחן מחר במקרה שלו
על מאזן התשלומים ואנו עוברים לחוק הפקוח
על מטבע זר. לענין תקנות הארנונה לפיצוי נזקי מלחמה ישנה ועדת-משנה. אצא
ועדה זו מטפלת בענין ניזוקי מלחמת השיחרור בירושלים ודובר על כך שהיא
תדון גם בענין הארנונה.

א. ציזלינג:
אני חוזר על הצעתי מהפעם הקודמת ומבקש
שלוועדות משנה יוכלו להכנס גם חברי בשם
סיעה מטווימת שאינם חברי הוועדה - ברשות היו"ר, והוא ידאג לכך שלא כל
הסיעות ישלחו חברי אחרים. אני קובע שגם בוועדת הכנסת היתה ועדת משנה
בראשותי שכמה מחבריה לא היו חברי ועדת הכנסת. כמובן שכל החברים היו חברי
הכנסת.

י. בדר:
ישנן שלוש אצ דרכים לייעילות עבודתה של
ועדת הכספים: (א) שהוועדה תשב יותר זמן;
(ב) או שוועדות המשנה שלה ישבו גם מחוץ לימי הכנסת; (ג) הצעת חבר
הכנסת ציזלינג; (ד) אין אני מקבל את הגישה שטשום שהוועדה הגבילה את
שעות הדיונים ואין היא מקבלת כל סידור נוסף שיאפשר דיון יותר מדוייק -
אותר אני על הוועדה. צריך להיות דיון מפורט בוועדה, ואסור שהעבודה
תסבול מזה.

היו"ר י. גורני:
אני מצטרף לדעתו של חבר הכנסת בדר. ישנה
בידי רשימה של הנושאים שעל הוועדה לדון
בהם, ולאחר שאשלים אותה - אחלק אותה בין חברי הוועדה. עלי עוד להוסיף שבעוד
כחודש יבוא התקציב הבא.

י. רוקח:

ועד ארצי למטרה זו, הוא גם אמר שהסכומים שייתרמו ייחשבו כהוצאות לגבי מס-הכנסה ושלא תהיה הפרעה על ידי מילווה הממשלה לנקופה זו שהעריך אותה ב-10-8 שבועות - פעולת בזק. הוא דרש מספרים על הנזקים השונים והובטחה לו רשימה. יו"ר הוועדה המשותפת שלנו היה גוברין, ויו"ר ועדת-המשנה היה אלסטמן. לא קבלתי מגוברין עד עכשיו שום אינפורמציה על אופי הנזקים שבביל להוצות בפני חברי ועדת הכספים. אחד מחברי הנהלת המגבית המיוחדת הזאת פנה וביקש מספרים ופרטים. ישנו קשר ישיר בין הסוכנות ובין הרשויות שסבלו. הועדא הארצי רוצה לדעת את הפרטים בכדי לדעת את ההיקף של המגבית.

באותה ישיבה הצענו גם שמצד הבנק יינתנו הלוואות לשיקום. פנינו למר הופיין שיקדים בשם המגבית סכום של 250,000 ל"י במזומנים לעזרה מהירה. הוא הודיע שאין עוד לווה. עלינו להחליט: א) להקל על הבנק ככל האפשר במתן ההלוואות האלו לשיקום; ב) אמרתי אז להופיין ששר האוצר יעמוד מאחרי המגבית בסכום של שעת-חירום. הוא לא קיבל את הרעיון הזה ואמר שאין לו עוד המכשיר.

ישנם מקומות שרוצים להתחיל בתיקונים בבתים. קיומית הרבה מאד מטר קפלן על מח ערבות למסירת רשיונות לחמרי-בנין לתיקון הבתים הנפגעים - אבל הדבר לא סודר.

ללא

דבר נוסף הוא ענין המלבושים לנקודות. זה היה מעורר את האנשים המתהלכים אונדי-עצות.

בזה גמרה ועדת-המשנה את עבודתה. הממשלה פריכה לדאוג לכך שיהיה סכום במזומנים בגובה של 250,000 ל"י, ולהקל על האנשים הקטנים לתקן את בתיהם על ידי המצאת חמרי בנין. הדבר איננו מתבטא בכסויות גדולות. כמו כן עליה לספק את המלבושים וצרכי ההנעלה.

שר האוצר - א. קפלן:

בעוד שעה קלה אני עומד להיפגש עם מר הופיין, אולם ישנם דברים מספר שעליהם אני זקוק לאישור הוועדה. מר הופיין מבקש שהוועדה תוכל לפרסם את ההודעה הבאה: שר האוצר נתן לנו את הרשות להודיע כי יש ברצונו להציע לשחרר בכל אחת משנות התקציב אפדיל-מרץ 1952/1 ואפריל מרץ 1953/2 כל תרומה למגבית לנפגעי השטפונות מס-הכנסה לאותה שנת תקציב, וכי הוא אוהז באמצעים הדרושים לקבל בהקדם את הממכות החוקית הדרושה לדבר. לא ברור לי מה יהיה בנוגע למס-הכנסה, אבל ברור שרצוי לי לקבל את אפוי-כח מהוועדה. אצא אצא אצא המדובר הוא כרגע על סכום של כ-3,500,000 ל"י. שהם רוצים לחלק בין הארגונים השונים שעמדו בקשר אתם, ולפי הידיעות שקיבלתי עד הימים האחרונים הם אופטימיסטים למדי לגבי גיוס הסכום הזה. אולם אחד התנאים שלהם הוא שאנו נשחרר תרומות אלו מס-הכנסה.

לא ברור לי מדוע הם דורשים שתי שנות-תקציב ולא אחת, כי אני רוצה לגמור זאת במשך 3 חודשים - אבל זה פרט קטן. אלה הם סכומים ניכרים. לדעתי 50% מהכסף הזה יהיה על חשבון מס-הכנסה. יחד עם זאת אני הייתי מציע לעשות את הנסיון ולראות כיצד יפעל.

כמו-כן הם ביקשו ממני שאני אודיע שבמשך 3 החודשים לא נעשה כל פעולות-מילווה. לדבר הזה עניתי בשלילה. אמרתי שבאופן טעשי במשך לפחות חודש לא תיעשה כל פעולות מילווה, עד אשר נגמור את כל הסידורים בכנסת, אבל אינני יכול להתחייב לחות כל פעולות-מילווה, מפני אצא שבתקציב יש לי הרבה הוצאות הבנויות על הכנסות מלוואות, ואין אני גם רואה קשר וצורך להעמיד לי את התנאי הזה.

הדבר השלישי הוא דבר אדמיניסטרטיבי. הם היו רוצים שאנו נשחרר כמה אנשים לפעולה זאת מהסנגנון שלנו. אמרתי שאני מוכן לעשות זאת, אבל שוב, בתנאי שהדבר לא יפגע בעבודתנו.

אלו היו שלוש הפניות אלי, וכיוון ותשובה על כל אחת מהן היא התחייבות - אין אני רוצה להיכנס לפעולה מבלי לקבל על כך את אישורה של ועדת הכספים.

י. דוקא:

אני מנפתע מטבילתו של מר הופיין אל יו"ר
הוועדה, כי אני הזמנתי אותו לתת את החומר
של הוועדה. הוא דחה זאת מיום ליום.

אשר לצירוף ועדת-המשנה להנהלת המגבית, אינני
יודע אם הוועדה הזאת תוכל לעשות זאת.

ק. לונג:

אני בעד מגבית, אבל אם נכונה ההערכה ש-50%
מן המגבית היא למעשה על חשבון אגאאא
המדינה -- הייתי מציע לשחרר רק 50% מהסכום הנדרש ממס-הכנסה, כלומר: שעל
50% מהתרום יחול מס-הכנסה כרגיל.

א.מ. גניחובסקי:

אכן, היהחזן הדתית, שבהנהלה של המגבית וכן
בוועדה לא יהיה טישהו מהחזית הדתית. אני
רוצה שהוועדה הזאת תודיע למר הופיין שלא תהיה מגבית שלא ישתתפו בה דתיים.

הינ"ר י. גורני:

יו"ר הוועדה לא יודיע שום דבר.

ח. אריאב:

אני מציע שנצטרף את ועדת המשנה לנשיאות
רק בקשר עם פעולות-הביצוע.

שר האוצר א. מפלג:

אני רוצה להצטרף לדעת החברים האחרים
שהמדינה איננה הכל-יכולה, ונשעה שישבו
אסון, אי-אפשר לנות תקציבים. אפשר להפריש סכומים ידועים מהרזרבות ואחר
כן, במידה שהציבור בענה, בעזרים; במידה שהציבור לא בענה - טובלים.

הנסיון בנוגע למס ההכנסה הוא בעיני נסיון
מסוּמָן מאוד. מתנגד לשחרר באופן שיטתי את האגאאא התרומות לקרנות, אולם אסכים
לכך רק באופן חלקי, כשם שעושות זאת מדינות אחרות. אולם כדאי לעשות את הנסיון
ולראות מה הוא יתן, כי אנו רוצים ללמוד מהנסיון. אני מתנגד לכך שיעסקו רק
בצדקה, ואני רוצה שיעסקו גם בשיקום. אשר לשאלת הביצוע - אתעניין ואביא
תשובה. לממשלה אין כל שייכות לענין הזה. מר הופיין רצה לעשות נסיון באמצעות
הארגונים הכלכליים ולהטיל עליהם מכסות, והם יצטרכו לאסוף את הכסף בין חבריהם.
לא התענינתי לדעת מי הוא הוועד המנהל מסיבה פשוטה שזה הוא ענין של הציבור
ולא ענין של כפייה.

חבר הכנסת גניחובסקי יכול להציע למר הופיין
לצטרף להנהלה אדם דתי - לאו דווקא מהפועל המזרחי.

אשר למלווים: הודעתי למר הופיין אז מה שהודעתי
עכשיו. מתון דאון להצליח, נתאים את הטועדים. על המלווה העממי השני בכריז אולי
עוד באמצע ינואר. אין אנו רוצה אגאאא ביגוד בין המלווה הנ"ל המגבית. המלווה
היותר גדול שפונים בו לחוגים בעלי אמצעים, יתחיל אחרי חודש לפחות. אם נדחה
את ענין המגבית לזמן רב - לא יהיה לו ערך, כשם שאמר חבר הכנסת גניחובסקי.

על הערתו האחרונה של חבר הכנסת בדר לא אתן
תשובה. לא מעניין אותי מה מדברים ברחוב, אם כי הדבר מצער אותי לפעמים.
ברגע שהממשלה תמצא לנכון להודיע על בוונותיה - היא תעשה זאת.

הינ"ר י. גורני:

אני מציע לסכם את הדיון הזה ב-3 משפטים:
(א) הוועדה רושמת לפנייה שהמגבית תוכרז
בימים הקרובים ביותר וההכרזה לא תידחה יותר; (ב) הוועדה רשמה לפנייה את הודעת
שר האוצר שמצד האוצר יש נכונות להיענות לתביעה שהסכומים אשר יתדרשו למגבית
הזאת יטוהררו אגאאא ממס הכנסה בחודשים מסויימים של שנת השומה.

אני טעמיד להצבעה את הצעתו של חבר הכנסת
לזו שרק 50% מהתרום ישוחררו ממס הכנסה.

ישיבת ועדת הכספים
8.1.52

אב/מי

החלטת הוועדה:

הוחלט: לקבל את ההצעה שהוועדה תומכת בהודעת שר האוצר לעצם הענין שהתחנות ישוחררו מטעם הכנסה.

היו"ר י. גורני:

אני מוסיף לסיכום: לאופן השימוש בכספים ולביצוע, תסכם הוועדה את דעתה לאחר שתשמע את שר האוצר בימים הקרובים.

חבר הכנסת דוקה מתבקש להודיע לאחר שיוועץ עם היו"ר ועדות העבודה והשירותים, אם יש עוד תביעות לוועדת הכספים ואם יש להניח שבזה תמו כל התביעות והפרשה בוועדת הכספים נסתיימה.

הוועדה סומכת את ידיה על הודעת שר האוצר בנוגע למתן הערנות - אם יהיה צורך בה - וגם בנוגע לענין ההלכשה וההנעלה וחומרי הבנין.

אנו עוברים למעיף הנא בסדר-היום. ישנם ארבעה צדדים חדשים שהובאו על ידי שר האוצר לאישור הוועדה. הצו החדש ביותר הוא צו תעריף המכס והפטור (מס. 2), תשי"ב - 1951.

"בקובץ התקנות 219 מיום טו' בחשוון תשי"ב - (15 בנובמבר 1951), פוטם צו תעריף המכס והפטור (מס. 2), תשי"ב - 1951.

הצו האמור מגדיל את שיעור המכס על בניין ל-46 פרוטה במקום השיעור של 35 פרוטה לכל ליטר שהיה בתקפו עד תאריך פרסום הצו. הצו טעון אישור, אישור על ידי החלטה של הכנסת לפי סעיף 2(א) לחוק סמי מכס ובלו (שינוי תעריף), תשי"ט - 1949.

האישור צריך להתקבל תוך חודשיים מיום פרסום הצו ברשות, היינו לא יאוחר מיום 14.1.52.

החומר הזה הגיע לידיעתנו קצת מאוחר.

שר האוצר א. קפלן:
אני רוצה שירשם שאנו שלהנו את החומר בסוף חודש נובמבר.

י. דוקה:
ישנה מצוקה גדולה מאד בענין הנפט. נוצרים כבר שוב תורים. חברות תפט אמרו שהממשלה דרשה לא להוציא את הנפט מהמיכלים כי אם לעכב אותו. חברת א.ס.ס.ו. אמרה שקיבלה הוראות ללך מהממשלה. ברגע שקמה בהלה - קמה גם אגירה.

שר האוצר א. קפלן:
לפי מיטב ידיעתי זה בניגוד לאמת. אני הייתי מעריך מאד אם היית מקבל מא.ס.ס.ו. את הידיעה הזו בכתב. הפוליטיקה של האוצר בשטח זה היתה לנסות למנוע בעד הבהלה על ידי סיפוק מזורז או מוגבר של הטצרוכים. נכון שהצריכה גדלה כעת לרגל הגשמים והקור ולרגל ההגבלות של חברת החשמל, ב-50%-40%. נכון גם שחברת א.ס.ס.ו. שנכנסה לעבודה בארץ רק לפני זמן קצר, קנתה את הזכויות שהיו פה לחברת סנטשף. יש עכשיו שלוש חברות של נפט בארץ: א.ס.ס.ו., סוקונני-ואקום ושל. חברת א.ס.ס.ו. קיצצה את יבוא הנפט לארץ. היא עשתה זאת משום שטענה שלא שילמנו בזמן את מטבע החוץ. היא הודיעה שהיא חיושה את היבוא, אבל ברגע זה אין לה סטוקים. הגענו לידי כך שפנינו לחברות אחרות בבקשה שיפרישו חלק מהסטוקים שלהם. על כן הם ענו לנו: האם משום שאנו האמנו לכם בענין המטבע והם לא רצו להאמין - עלינו לתת לא.ס.ס.ו. סחורה? אטמול שלחתי אדם לחיפה לברר שתי אפשרויות: להקל על השימוש בחשמל בחודשי החורף, היות וחשמל משתחרר מפאת אי-האורך בהשקעה חשמלית. כמו כן לנסות לברר אם חברת "של" יכולה לבוא לעזרתה של חברת א.ס.ס.ו. הסוגנון החלקי של "של" באופן פיזי איננו יכול להספיק. חברת א.ס.ס.ו. אומרת שהזמינה אניה, אבל היא תבוא רק בעוד שבועות מספר. ישנה בעיה קשה מאד

ישיבת ועדת הכספים
8.1.52

אב/מי

שר האוצר א. קפלן:

של טרנספורט, וגם המחירים של טנקרים עלו. ניש קושי גדול להשיג אותם. אילו קיבלתי את ההודעה של מר רוקח מחברת "א.ס.ס.ו." בכתב - יכולתי לנקוט באמצעים נוספים כלפיהם. אני אומר באופן ודאי: אנו לא נתנו הוראות לצמצום - אלא להיפך.

בעית הנפט בהללוה היא בעיה איומה. מצד אחד עולים המחירים, מצד שני 85% מהם עלינו לשלם במטבע חוץ. 15% האחרים אנו מקמצים על ידי הזיקוק בחיפה, אבל הזיקוק איננו סלא ויש צורך להקים עוד מיתקן בכדי שהתוצרת תספק את הצרכים בארץ. הצריכה הולכת הגדלה. עד לפני חודשים אחדים מכרנו את הנפט בתמיכה שאותה אנו מבטלים עכשיו. נסיעתו של מר הורוביץ בסוף החודש ללונדון קשורה בעניין זה. המיתקן המופיע בחוק זה איננו נוגע כל כך להגדלת מחיר הבנזין, כי אם לסידורים פנימיים שונים בקשר עם ביטול הסובסידיות. לקרוסין אנו נותנים עוד קצת סובסידיות, וגם למאפיות.

ישראל רוקח: מה יהיה מחיר פח נפט אם תתבטל הסובסידיה לקרוסין?

שר האוצר א. קפלן: אינני יודע.

הינ"ר י. גורי: הצו הזה פג תקפו, טעמו, ב-14.1.52. אני מצביע על אישור הצו.

הצעה מתקבלה.

מעביר זאת לאישורה של הכנסת. אשר לשאר הצווים - נדון בהם סדר.

י. רוקח: אשתדל להמציא לשר האוצר את המכתב המבוקש. בתל-אביב ישנם 80 אזורים של חלוקת נפט, 17 מהם בידי א.ס.ס.ו. הם ממציאים רק 40% מהכמות, ו-17 אזורים נשארו איפוא ללא נפט והם פונים לאזורים האחרים ומכבירים עליהם. חברת "של" מסכימה לתת את הנפט הדרוש, אבל "א.ס.ס.ו." אינה מסכימה לקבל זאת כי היא חוששת שייבוי האחוז, ועל ידי כך סובלת כל האוכלוסייה.

אני מציע שתתקבל פה החלטה על טיפול מזורז בעניין זה בכדי להפסיק את הבהלה, כי כמות הנפט איננה חסרה.

אני מציע להוסיף לסדר-היום באופן דחוף את המעיף על סתן ערבנות לעיריית תל-אביב בסכום של -200,000 ל"י לבניית בתי-ספר.

הינ"ר י. גורי: אשר להרכב ועדת המשנה לפיקוח על מטבע חוץ, אני מציע את חברי הוועדה: סוזאייב או סרלין, בדר, פרדר, אפרתי, קלמר או גניחובסקי, סנה, ועוד חבר אחד ממפא"י. את הרשימה המלאה אגיש בישיבה הבאה. אבקש מחבר הכנסת אפרתי לרכז את הוועדה.

היתה לנו עוד ועדת משנה לענייני משכורת שהשתתפו בה חברי הכנסת הראשונה: רפטור, נפתלי, פנקס, רוקח, בדר, גרנום. גם רשימה זאת נצטרך להשלים, ובין השאר אני מציע את חברי הוועדה: בדר, אריאב, ציזלינוב.

ועדת המשנה לענייני מס הכנסה תתכנס בשבוע הבא. הישיבה הבאה סחר בשעה 9.00. הישיבה סגורה.

הישיבה נועלה בשעה 12.15.